

Биекономијата станува рурална

**BE-Rural: Био-базирани стратегии
и патокази за подобрен рурален и
регионален развој во ЕУ**

Содржина

За BE-Rural-Градење на искуство	3
Концепт и пристап	4
Проценка на потенцијалот на ОИП регионите	5
Регион за иновации: Стара Загора, Бугарија	8
Регион за иновации: Курземе и Видземе, Латвија	9
Регион за иновации: Струмички регион, Северна Македонија	10
Регион за иновации: Шчечин и Вистула Лагуна, Полска	11
Регион за иновации: Ковасна, Романија	12
Развивање на регионални стратегии и патокази за биоекономија	13
Вклучување на локалното население	14
Партнери	16

За BE-Rural-Градење на искуство

Развивање на рурални биоeкономии со фокусирање на регионалните јаки страни:

Европските региони се разновидни – економски, еколошки и културно. Овие области се дом на различни екосистеми и ресурси, каде што биоeкономијата нуди можности за рурално вработување и одржлив раст. Оваа транзиција кон нова, регионална био-базирана економија бара активно вклучување на широк спектар на чинители и одржлива употреба на земјоделски, шумски и морски екосистеми. Врз основа на оваа идеја, BE-Rural го истражува потенцијалот на регионалните и локалните био-базирани економии и го поддржува развојот на стратегии за биоeкономија, патокази и бизнис модели. За таа цел, проектот се фокусира на воспоставување отворени иновациски платформи (ОИП) во избрани региони во пет земји: Бугарија, Латвија, Северна Македонија, Полска и Романија.

Цели: Проектот особено се осврнува кон:

- Напредни региони за иновации
- Поголема вклученост и ангажман на чинители
- Идентификување и ширење на добри практики
- Градење на капацитет
- Генерирање на ново знаење
- Истражување на бизнис модели
- Зголемена свесноста и разбирање

3

BE-Rural не започнува од нула

Проектот се базира на добрите практики генерира-ни во рамките на проектот „Промоција за поголемо вклучување на чинители и подигнување на јавната свест за партиципативно учество на европската биоeкономија“ (BioSTEP) од Хоризонт 2020.

BE-Rural се поврза и со проектот POWER4BIO, кој има за цел да го зголеми капацитетот на креато-рите на регионалната и локалната политика и чи-нителите да ја структурираат својата биоeкономија и да поддржат просперитетен био-базиран сектор.

Проектот создава знаење и поддржува размена на најдобри практики, како и вмрежување во и меѓу регионите низ ЕУ. Заедничкиот документ помеѓу BE-Rural и POWER4BIO ја нагласува синергијата помеѓу двата проекти, со што се зголемува влијанието, опфатот и релевантноста на двата проекти.

Концепт и пристап

Принципи

BE-Rural се базира на следниве принципи, кои се рефлектираат во концептуалниот пристап и работниот план на проектот:

- Ко-креација:
- Отвореност и инклузивност:
- Одржливост:
- Транспарентност:

Концепт

Концептуалната рамка на BE-Rural се надоврзува на **пристап на петокракиот хеликс** (анг. Quintuple Helix), кој ги комбинира знаењето и иновациите генерирани од клучните чинители од политиката, бизнисот, академијата и граѓанското општество во рамките на животната средина (Carayannis & Campbell, 2010).

Пристап

BE-Rural вклучува повеќе групи на чинители и контекстуални размислувања кои фундаментално се потпираат на **меѓусебно градење на капацитети, создавање и пренос на знаење**. Био-базираната економија и почетокот на движењето на политиката во оваа област бараат здружување на знаење и искуство, што е темел на концептуалниот пристап на BE-Rural.

Проценка на потенцијалот на ОИП регионите

Од риби до рози, секој регион има различен потенцијал како ресурси. Во првиот чекор, BE-Rural ги истражуваше постојните и достапните одржливи технологии, потенцијали за биомаса и деловни модели (од мал обем) за био-базирана економија. Нивниот потенцијал за локално распоредување во одделните региони беше оценет, земајќи ги во предвид рамките на политиката и учеството на чинителите.

Врз основа на опсежно истражување, како и врз основа на резултатите од документите на BE-Rural, се разви **прирачник**, лесно разбирлив и достапен на седум национални јазици за да се надмине сегашниот недостаток на информации за биоeкономијата во целните региони на проектот.

Во исто време, регионалните партнери на BE-Rural се фокусираат на зацврстување и проширување на нивните регионални мрежи за биоeкономија, идентификување и вклучување на дополнителни чинители.

1,097 km²

Шчечин и Вистула лагуна, Полска

- **Регионален партнер:**
Национален институт за морски и рибарски истражувања
- **Потенцијал за биоeкономија:**
Риби со ниски вредности особено платика и црвеноперка
- **Важни сектори:**
рибарство, туризам, земјоделство, шумарство

5,151 km²

Стара Загора, Бугарија

- **Регионален партнер:**
Бугарско индустриско здружение
- **Потенцијал за биоeкономија:**
изобилство на разни билки, масло од роза, лаванда, нане и валеријана, овошни насади, вино, сточна храна, житарици, зеленчукови култури
- **Важни сектори:**
земјоделство, преработка и конзервирање на храна, текстил, преработка на дрво, одгледување и производство на вино, сточарство, алтернативни форми на туризам (планински, медицински, историски)

935 km²

Струмички регион, Северна Македонија

- **Регионален партнер:**
Меѓународен центар за одржлив развој на енергетски, водни и околински системи – македонска секција (SDEWES-Скопје)
- **Потенцијал за биоeкономија:**
зеленчук (пиперки, дињи, компири, домати, зелка, краставици), житарици (пченица, пченка, јачмен), фуражни култури (детелина, луцерка), индустриски растенија (тутун)
- **Важни сектори:**
земјоделство, раноградинарство, лозарство, одгледување на овошје, сточарство, индустрија (прехранбена, дрвна, рударство, градежништво, обработка на метали, електрична, текстилна), туризам и угостителство

Полска

15,257 km²

Видземе и Курземе, Латвија

- › Регионален партнер:
Државен институт за истражување на шуми на Латвија
- › Потенцијал за биекономија:
шуми, прекумерен раст во напуштени земјоделски површини, повеќегодишни тревы
- › Важни сектори:
шумарство, земјоделство, рибарство, производство на храна, логистика

3,705 km²

Ковасна, Романија

- › Регионален партнер:
Институт за економско предвидување
- › Потенцијал за биекономија:
дрво, семе од репка, зрна, добиток, минерална вода
- › Важни сектори:
земјоделство, шумарство, рибарство и аквакултура, сточарство, индустрија за машини и земјоделски машини, индустрија за обработка на дрво и мебел, текстил, облека и трикотажа, прехранбена индустрија, туризам

Регион за иновации: Бугарија, Стара Загора

8

Стара Загора, сместена во централниот јужен дел на Бугарија, има разновидна економија и многу неистражени потенцијали за бизнис-особено во однос на кружната био-базирана економија. Благата клима и богатите почви се поволни за производство на различни видови на земјоделски производи. Житарици, сончоглед, памук и зеленчук, како и овошни насади и винова лоза се одгледуваат главно во јужните рамнини. Регионот нуди поволни услови за одгледување на маслодајни растенија и за производство на етерични масла. Во долината се одгледуваат и преработуваат не само рози од кои се произведува масло, туку и лаванда, нане и валеријана. Регионот исто така изобилува со разни билки кои во одреден степен се користат во понатамошните процеси, како што се козметичка, фармацевтска, преработувачка индустрија. Потенцијалот на регионот е во однос на подобра употреба на расположливите ресурси, како и развој или примена на нови технологии. Во моментот, повеќето од остатоците се користат за компост иако се богати со разни елементи и би можеле дополнително да се обработуваат. Значителен потенцијал има и во примената на биомаса од лозови насади, етерични масла и билни растенија во прехранбената, козметичката и фармацевтската индустрија.

Национални и регионални стратегии за биоeкономија

Република Бугарија засега нема стратегија за биоeкономија. Во моментот се изготвува стратегија за регионот Стара Загора, но за да се финализира треба дополнителен поттик и политичка поддршка.

Регион за иновации: Латвија, Курземе и Видземе

Планскиот регион **Видземе**, сместен на североисток од Латвија, е најголемиот плански регион во Латвија и во голема мера покриен со шума – моментално 52 % со тенденција на зголемување во последните години. Земјоделското земјиште зафаќа околу 34 % од територијата. Општо земено, регионот се карактеризира со мал интензитет на градење и висок процент на природни пејзажи. Со 15,8 % регионот Видземе има највисок удел во примарниот сектор (земјоделство, шумарство, рибарство) во сите региони во земјата. Највисоката додадена вредност во регионот е генерирана од производството, земјоделството, шумарството, риболовот, индустриите на големо и мало.

Планскиот регион **Курземе**, во западниот дел на Латвија, исто така е во голема мера покриен со шума – во моментот 54 % со тенденција на зголемување во последните години. Земјоделското земјиште зафаќа околу 32 % од територијата. Регионот Курземе ја има најдолгата морска граница во земјата – долга 350 километри по крајбрежјето, со плажи, стрмни брегови, дини, крајбрежни села и градови, обезбедувајќи голема разновидност на природни и културни предели. Повеќе од 90 % од сите населби во Курземе се земјоделски стопанства.

9

Во рамките на BE-Rural, фокусот е на потенцијалот на нуспроизводи од управувањето со шумите, како што се разрежување и контролирано сечење за да се стимулира побрз раст. Тимот дополнително ја истражува вредноста на агро-шумските системи на повеќегодишни треви и производство на сено или семе од трева.

Национална и регионална стратегија за биекономија

Во 2017 година, владата на Латвија објави Национална стратегија за биекономија до 2030 година (LIBRA).

Регион за иновации: Северна Македонија, Струмички регион

Струмичкиот регион, сместен во југоисточниот дел на Северна Македонија, близу Бугарија и Грција, се состои од четири општини-Струмица, Босилово, Василево и Ново Село. Од гледна точка на биоeкономијата, поволните климатски услови го прават регионот најголем производител и извозник на земјоделски производи во земјата. Користењето на земјоделските остатоци како обновлив извор на енергија има потенцијал да поттикне биоeкономија и да додаде вредност на регионот. Во рамките на проектот BE-Rural, еден фокус е на енергетската конверзија на материјалите од биомаса што остануваат на земјоделски полиња или фарми (остатоци од терен), како и оние што се создаваат при преработка на земјоделски производи (остатоци од процеси). Во моментот се појавуваат нови економски зони, а општините се посветени на заеднички економски развој.

10

Национални и регионални стратегии за биоeкономија

Северна Македонија и Струмичкиот регион сè уште немаат објавено стратегии за биоeкономија. Меѓутоа, постојните локални стратегии за економски развој и програми за енергетска ефикасност обезбедуваат солидна основа за развој на идни стратегии за биоeкономија.

Процесот на паметна специјализација (S3) во Северна Македонија започна во март 2018 година и земјата треба да го усвои RIS3 во 2021 година, следејќи ја методолошката рамка на JRC за паметна специјализација во земјите за проширување на ЕУ и соседните земји со што се предвидува подобрување со развојот на нова стратегија за развој на локалната економија со акцент на биоeкономијата, циркуларната економија и одржливоста. Оваа стратегија може да послужи како основна точка за развој на патоказ за биоeкономија за Струмичкиот регион.

Регион за иновации: Полска, Шчечин и Вистула лагуна

Во **Полска**, проектот BE-Rural опфаќа два одделни региони со слични економии-Лагуната Шчечин и Лагуната Вистула. Двата региони се наоѓаат во крајбрежните области на периферијата на релативно големите градови (Шчечин и Елблонг, соодветно). Во двата случаи, риболовната област е поделена со државна граница – Лагуната Шчечин има граница со Европската Унија (Мекленбург -Западна Померанија, Германија) и Лагуната Вистула има повеќе од половина од површината што припаѓа на Русија. Во моментот нема заеднички прекуграничен план за управување со водите меѓу Полска и Русија.

Постојат неколку рибарски локални акциони групи (FLAGs) во двата региони и се одлична почетна точка за поблиска соработка за подобро искористување на видовите риби со ниска вредност што ги населуваат лагуните. Областа на Лагуната Шчечин е опкружена со четири општини претставени со FLAG „Zalew Szczeciński” и две неинкорпорирани општини. Регионот Лагуна Вистула е опкружен со три крајбрежни општини претставени со FLAG „Rybacka Brać Mierzei” и три општини претставени со FLAG „Zalew Wiślany”. Генерално, повеќе од 200.000 луѓе живеат во руралните области кои главно работат во рибарството или туризмот.

11

Национални и регионални стратегии за биоeкономија

Полска нема национална стратегија за биоeкономија, но развојот на биоeкономијата се споменува во „Регионалната стратегија за развој на паметна специјализација во Западна Померанија” (Лагуна Шчечин).

Регион за иновации: Романија, Ковасна

Округот **Ковасна**, сместен во Трансилванија, во источните Карпати во централна Романија и дел од Централниот регион за развој на Романија, е округ со минерални води (Valcele, Perla Covasnei, Bodoc, Biborteni, Sugas, Malnas, итн.). Депозитите на јаглерод диоксид се користат во бањските центри во округот Ковасна во третманот на дигестивни, нутриционистички и кардиоваскуларни заболувања.

Ковасна е и округ познат по шумата. Сместена во Карпатите, повеќе од половина од површината на округот е покриена со шума. Со регионалниот кластер PRO WOOD, регионот има свој кластер во секторот за обработка на дрво и мебел. Друга можност е користењето на дрвниот отпад за зелена енергија. Покрај PRO WOOD, Ковасна има и други успешни кластери во областа на одржлив развој како што се: Green Energy, Transylvania Textile & Fashion, Transylvania Balneo-tourism и AgriFood Covasna. Надogradувајќи се на постоечките партнерства и кластери, сè уште постои голем потенцијал за понатамошен развој на индустријата и користење на регионалните ресурси на одржлив и поефикасен начин. Врз основа на постојните партнерства и кластери, сè уште постои голем потенцијал за понатамошен развој на индустријата и одржливо и поефикасно користење на регионалните ресурси.

Тимот на BE-Rural се фокусира на решавање на фрагментирани синџири на вредност и на прашањето како да се спроведе концептот на кружна био-базирана економија во индустриските сектори на округот (т.е. дрво и мебел, текстил, агро-храна, машинство, зелена енергија). Друга точка на фокус е: развој на недоволно искористена биомаса, како што се растителни материи, дрвен отпад и нејзина импликација врз општествените предизвици (на пример, невработеност во руралните средини или маргинализирани заедници).

Национални и регионални стратегии за биоeкономија

Романија нема национална стратегија за биоeкономија, но развојот на биоeкономијата се споменува во Стратегијата за паметна специјализација (RIS3) на Централниот регион за развој за периодот 2014–2020 година. RIS3 на Централниот регион за развој (2021–2027), опфаќа 5 меѓусекторски теми, вклучувајќи ја и темата за одржлива економија во три области: а) економија за соработка, б) кружна економија, в) локални синџири на вредност. Покрај тоа, поврзување со биоeкономијата е направено и во Планот за регионален развој на Централниот регион за развој за периодот 2021–2027 година. Овој меѓусекторски регионален тренд е во согласност со националните напори, во кои се вклучуваат неколку владини институции, како што е Одделот за одржлив развој, Министерство за земјоделство, Министерство за животна средина и Министерство за економија.

Развивање на регионални стратегии и патокази за биекономија

Врз основа на генерираното знаење, клучните локални чинители се собираат во работни групи за да разговараат за регионалните потенцијали и да развијат био-базирани стратегии и патокази. Заедно со иноваторите, BE-Rural ги анализираа потребите на пазарот и локалните услови и идентификуваа перспективни бизнис модели (од мал обем).

Понатамошните активности вклучуваат одржување на повеќе семинари за размена на знаење и градење на капацитети, помагајќи да се мобилизираат стотици локални регионални чинители во јавен сектор, бизнис, истражување и образование и граѓанско општество од регионите на ОИП. За да се обезбеди широка поддршка за понатамошен развој на избраните регионални биекономии, размената се консолидира во т.н. „Мрежа на знаење“, во која најдобрите практики од регионите се споделуваат на меѓурегионално ниво.

Заедно овие мерки се дел од формулирањето на био-базирани стратегии и патокази и воспоставување на постојани регионални панели на чинители на биекономија.

13

Едукативни настани

Семинари за градење на капацитети

Работилници за градење на капацитети за истражување и иновации

Летна школа за наставници

Био-базирани рор-уп продавници

Работилница и конференции за политики

Ангажирање на локално население

Паралелно со овие активности, био-базираните рор-уп продавници и едукативните настани помагаат да се информираат и ангажираат заинтересираниите граѓани. Широкиот ангажман е идејата позади проектот BE-Rural. Граѓаните, наставниците и учениците се вклучени преку иновативни формати, како што се био-базирани рор-уп продавници, едукативни семинари, летни школи или вебинари. Целта на овие настани е да се стимулира поголемо разбирање и интерес за поддршка на регионалните случувања поврзани со биоeкономијата. Овие активности за ангажман помагаат биоeкономија да стане остварлива со воведување на вистински био-базирани производи; тие ги информираат луѓето за сложените економски, еколошки и општествени можности и предизвици на биоeкономијата и ја објаснуваат нивната поврзаност и релевантност со тековната дебата за одржливост (Целите за одржлив развој на Обединетите Нации).

Примерите вклучуваат и едукативни материјали за наставници кои се достапни на јазиците во петте региони на ОИП, организирање на тридневна летна школа за одржливост и биоeкономија, десетина едукативни настани и рор-уп продавници низ регионите на ОИП.

14

Семинар за размена на знаење и градење на капацитети, Романија

Состанок на Работната група на чинители, Северна Македонија

Семинар за кружна биоeкономија, Полска

Рор-уп продавница, Латвија

Едукативен настан, Полска

Едукативен настан, Бугарија

Едукативен настан, Латвија

Работилница за едукативни материјали, Велика Британија

Регионална работилница на кластери, Романија

Семинар за градење на капацитети и размена на знаење, Бугарија

Презентација на BE-Rural на Неделата за иновации во Видземе, Латвија

Размена на знаење и градење на капацитети, Романија

Придружи ни се!

Широкиот ангажман е идејата позади BE-Rural. Граѓаните, наставниците и студентите ќе бидат вклучени преку иновативни формати како што се био-базирани рор-уп продавници, едукативни семинари, летна школа или вебинари. Чинителите и локалните клучни актери од академијата, бизнисот, политиката и граѓанското општество ќе се соберат за да разговараат за регионалните потенцијали и да развијат био-базирани стратегии и патокази.

Посетете ја нашата веб-страница и регистрирајте се на нашиот билтен за да бидете во тек и да се придружите на нашите настани.

Партнери

Контакт на проектен координатор:

Holger Gerdes | Ecologic Institute
Pfalzburger Strasse 43/44, 10717 Berlin
holger.gerdes@ecologic.eu
Phone: +49 30 86880148

Повеќе информации:
<https://be-rural.eu/>

Следете нè или контактирајте нè преку социјалните медиуми

🐦 twitter.com/BE_Rural

📘 facebook.com/BioEconomy.Rural/

📷 instagram.com/BE_Rural/

🌐 linkedin.com/company/beruralproject

Овој проект е финансиран од Програмата за истражување и иновации на Европската Унија „Хоризонт 2020“ со договор бр. 818478.